

Reactie Aedes op consultatie wetsvoorstel inkomenstoets

V20220920

Inleiding

Woningcorporaties zijn positief over de in gang gezette ontwikkeling van een digitale gegevensstroom voor de verplichte inkomenstoets. Dat kan voor woningzoekenden en corporaties veel gedoe schelen en vermindert de kans op vergissingen en fraude. Hieronder de inhoudelijke reactie op het wetsvoorstel in consultatie van de corporaties/koepels die deelnemen in de pilot digitale inkomenstoets.

Processtappen bij de inkomenstoets

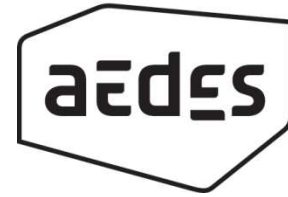
Corporaties werken volgens vaste processtappen. Voor de verplichte inkomenstoets zijn de volgende vier processtappen van belang.

- *(Inschrijven.)* Een woningzoekende schrijft zich in bij corporatie of woonruimteverdelers.
- *(Reageren/ bezichtigen.)* De woningzoekende reageert op een aangeboden woning en er volgt eventueel een bezichtiging. (Vaak jaren na inschrijven.)
- *(Verhuren.)* De woning wordt verhuurd aan de woningzoekende die daarmee huurder wordt.
- *(Verantwoorden.)* De verhuring wordt verantwoord aan de toezichthouder en de verantwoording wordt gecontroleerd door de accountant. Bij deze verantwoording/controlle hoort verantwoording/controlle m.b.t. de inkomenstoets.
-

Privacy van de huurder, noodzaak gevalideerde persoonsgegevens

Het gebruik van BSN zoals beschreven in het wetsvoorstel lost het 'matchingprobleem' op: Met behulp van BSN kan worden vastgesteld dat degene die zijn inkomen aanlevert dezelfde is als degene die (vaak jaren eerder) als woningzoekende is ingeschreven. Tegelijk brengt het gebruik van BSN, dat onder een streng beschermingsregime valt, privacyrisico's met zich mee die corporaties zo klein mogelijk moeten houden. Dit volgt uit de AVG (privacy by design verplichting). Daarom komen we tot de volgende punten:

1. *(Gebruik BSN alleen voor geautomatiseerde handelingen.)* Het proces zoals dat nu in het MvT staat beschreven leidt ertoe dat het BSN onversleuteld wordt getoond aan personen: Tijdens opslaan van de inkomensverklaring t.b.v. de accountantscontrole en de controle zelf is het BSN onversleuteld zichtbaar. Beter is een proces waarbij BSN alleen gebruikt wordt voor systeemkoppelingen en nooit onversleuteld aan personen wordt getoond. Dat is mogelijk, maar daarvoor is het noodzakelijk dat corporaties digitaal beschikking krijgen over gevalideerde persoonsgegevens {naam, geboortedatum} die bij het BSN horen, i.i.g. op het moment van verhuring. Dit verduidelijken we hieronder.



2. *(Accountantscontrole o.b.v. gevalideerde persoonsgegevens i.p.v. BSN.)* De controlerend accountant moet met voldoende zekerheid kunnen vaststellen of het aangeleverde inkomen hoort bij de identificerende gegevens {naam, geboortedatum}¹ op het huurcontract. Dat kan alleen als is geverifieerd welke {naam, geboortedatum} bij het betreffende BSN hoort.
- a) Deze verificatie kan door een medewerker gebeuren, o.b.v. een paspoortcontrole. Het blootstellen van het BSN aan de medewerker herbergt een privacy-risico. Daarnaast is het foutgevoelig, arbeidsintensief en onprettig voor de huurder. Deze oplossing is niet te prefereren.
 - b) Deze verificatie kan ook door een computersysteem gebeuren dat verifieert of digitaal aangeleverde {naam, geboortedatum} bij BSN uit {BSN, inkomen} hoort. Dit is foutloos, privacy-vriendelijk en efficiënt; De controlerend accountant kan vertrouwen op het systeem en het BSN kan worden afgeschermd voor de accountant. Op deze manier wordt aan de kaders van de AVG² voldaan en het draagt bij aan lastenverlichting, fraudebestrijding en gebruiksgemak.

De procesbeschrijving in het MvT kent deze stap (2b) niet. Wij pleiten ervoor het beschreven proces en de gegevensverstrekking op deze noodzakelijke extra check aan te passen. Zie ook punt 6 hier onder.

3. *(AVG rollen onduidelijk; IT leveranciers of andere dienstverleners vs. Koepel)* De term woonruimteverdeler³ (MvT) wordt de ene keer gebruikt om het samenwerkingsverband aan te duiden, dan weer om de softwareleverancier (Verwerker) aan te duiden. Dit schept verwarring en kan bovendien tot ongewenste juridische consequenties leiden, namelijk dat een Verwerker van woningcorporaties onbedoeld onder het nieuwe wetsvoorstel komt te vallen. Omschrijf daarom de definitie duidelijker, m.a.w. zorg voor een zodanig duidelijke afbakening dat Verwerkers zoals WoningNet, die diensten verlenen aan de verwerkingsverantwoordelijke, niet hieronder vallen. Bekijk in dit kader (nogmaals) goed wat de AVG rollen zijn van de betrokken actoren. De verdeling van (AVG) rollen zoals omschreven in artikel 2.3 MvT roept grote vraagtekens op. Voor de regio Utrecht lijkt deze rolverdeling juridisch niet houdbaar; de koepel (SWRU) handelt immers op basis van volmacht namens de bij haar aangesloten woningcorporaties die (gezamenlijk) verwerkingsverantwoordelijken zijn gedurende het gehele traject van het zoeken tot het vinden van een sociale huurwoning. In combinatie met een niet goed afgebakende term woonruimteverdeler brengt dit extra onduidelijkheid met zich mee m.b.t. de reikwijdte van het conceptwetsvoorstel. Het blijft ook vaag of partijen als Qii gebruik mogen maken van het koppelvlak

¹ Op het huurcontract dienen identificerende gegevens te staan maar het gebruik van BSN is hier uitgesloten; Veel medewerkers moeten het huurcontract kunnen raadplegen t.b.v. hun werkzaamheden; De facto zou BSN onversleuteld breed zichtbaar zijn. Uitgezocht moet worden welke set identificerende gegevens voldoet t.b.v. het huurcontract. In dit document gebruiken we {naam, geboortedatum}

² In het bijzonder kan zo aan de privacy-by-design eis worden voldaan.

³ Woonruimteverdelers zijn in de voorgestelde artikelwijziging omschreven met de term "een derde die ten behoeve van het registreren van inschrijvingen van woningzoekenden en het verdelen van woonegelegenheden in opdracht van de toegelaten instelling werkzaamheden verricht".



4. *(Waarom waarborg bovenop AVG?)* Het wetsvoorstel biedt de mogelijkheid om (Art 1.7) extra eisen te stellen aan verwerking en beveiliging van BSN? Aedes vraagt zich af waar op wordt gedoeld en waarom dit nodig is. De AVG biedt immers voldoende waarborgen. Zo'n extra bepaling leidt alleen tot nodeloos complexe regelgeving. Aedes pleit ervoor dit onderdeel te verwijderen.
5. *(Wens: pseudo-BSN.)* In het wetsvoorstel wordt de plicht voor het pseudonimiseren van BSN bij corporaties neergelegd. Nog beter zou het zijn als de overheid dit pseudonimiseren voor haar rekening neemt en corporaties in plaats van het gevoelige BSN een pseudo-BSN ontvangen dat buiten de corporatiesector geen betekenis heeft. Dat is 'by design' een veilige oplossing die niet afhankelijk is van de genomen beveiligingsmaatregelen bij de corporatie. De huurder wordt dan beter beschermd. (Bruikbaarheid van zo'n pseudo-bsn in combinatie met de Beheer Voorziening BSN is hierbij een aandachtspunt.)

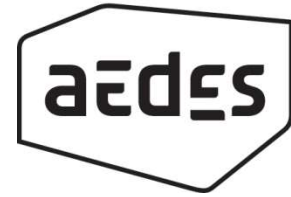
Gebruik van de Beheervoorziening BSN (BVBSN) en/of MijnOverheid

De werkwijze met de BVBSN zoals die nu in het MvT is beschreven leidt tot een onwerkbaar proces en dient op punten te worden aangepast. Dit wordt hieronder toegelicht.

6. *(Verificatie o.b.v. postcode, huisnummer, geboortedatum.)* In het MvT wordt beschreven dat corporaties verificatievraag 5 'Toetsen van de combinatie BSN en identificerende gegevens' stellen en toetsen of de ingevoerde naam hoort bij het aangeleverde BSN. Dit is zoekpad 2 bij verificatievraag 5⁴. We moeten voorkomen dat de woningzoekende zelf zijn naam moet intoetsen. Uit o.a. de pilot in Haaglanden is gebleken dat het voor gebruikers lastig is om hun naam correct in te typen, zelfs als een plaatje van een paspoort wordt getoond met rood omcirkeld welk vak men moet overtypen. Daarom zal het verifiëren op basis van naam tot veel foutmeldingen en vervolgens frustratie en uitval leiden. Als de huurder 'niet door het digitale proces heen komt' zal hij zijn toevlucht nemen tot handmatige aanlevering (de ouderwetse papieren route) en daar schieten we niets mee op. BVBSN biedt onder verificatievraag 5 ook de mogelijkheid om te verifiëren of {BSN, Postcode, Huisnummer, Geboortedatum, Geslachtsaanduiding} bij elkaar horen. Deze optie, die zoekpad 1 heet, is beter bruikbaar. Het is noodzakelijk het MvT aan te passen zodat de corporatie zelf kan kiezen tussen gebruik van zoekpad 1 en zoekpad 2⁵. Voorwaarde hierbij is dat de benodigde persoonsgegevens {naam, geboortedatum} uit het antwoordbericht door de corporatie gebruikt mogen worden.
7. *(Meerdere momenten aanroepen.)* Het wetsvoorstel / MvT voorziet nu niet in het 'updaten' van persoonsgegevens. Slechts één keer, bij inschrijving, wordt de BVBSN geraadpleegd. Dat moet i.i.g. voor het opstellen van de huurovereenkomst opnieuw gebeuren omdat anders de kans bestaat dat een 'oude' naam op het huurcontract belandt. Maar de betrokkene zou ook de mogelijkheid moeten hebben om tussentijds zijn gegevens aan te passen. Het MvT zou als zodanig aangepast moeten worden.

⁴ Zie <https://www.rvig.nl/documenten/publicaties/2022/01/02/logisch-ontwerp-bsn-1.6>,

⁵ Het gebruik van zoekpad 2 kan uitkomst bieden voor inschrijvers zonder woon- of verblijfplaats.



8. (*Wens: alles via MijnOverheid, inclusief waarmerk.*) In het huidige voorstel zijn twee systemen betrokken: MijnOverheid en BVBSN. Het heeft de voorkeur van corporaties om alle gegevens door de burger zelf via MijnOverheid te laten aanleveren. Dat doet meer recht aan het concept 'Regie op Gegevens' en de naam 'Delen van mijn Gegevens' en leidt tot een fijner en eenvoudiger klantproces dat beter in lijn ligt met eventuele doorontwikkeling. In de ideale situatie levert MijnOverheid bij de inkomstenstoets 2 json bestanden aan:

- a) {BSN, [BRI-inkomens], waarmerk} en
- b) {naam, geboortedatum, [BRI-inkomens], waarmerk};

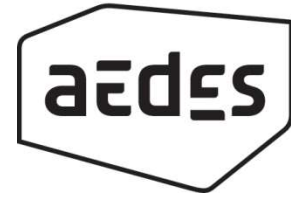
De eerste wordt gebruikt als oplossing voor het matchingprobleem, de tweede voor de naamvermelding op het huurcontract en de accountantscontrole. Ook bevatten beide berichten idealiter een waarmerk.

Overige opmerkingen

9. (*Grondslag voor alle benodigde gegevens digitaal.*) Voor het digitaliseren van de inkomstenstoets zijn meer gegevens nodig dan alleen BRI-inkomen. Denk hierbij aan geboortedatum (de passendheidstoets is anders voor AOW-huishoudens), huidig/UWV inkomen (huurders met inkomensval) en inschrijvingsbewijs onderwijsinstelling (studenten zijn vrijgesteld). Hiervoor is een doorontwikkeling in gang gezet. Wanneer voor het aanleveren van deze gegevens een wettelijke grondslag nodig is dan zou het fijn zijn als die ook in het huidige wetsvoorstel wordt gecreëerd.
10. (*Analoog ook BSN.*) Het wetsvoorstel koppelt de verwerking van BSN aan het digitaal aanleveren daarvan. Het doel van het verwerken van BSN is het oplossen van het 'matchingprobleem'. Dat speelt ook voor de gevallen dat de woningzoekende kiest voor niet digitaal aanleveren, omdat hij dan geen BSN aanlevert. Dit kan er toe leiden dat er geen match gemaakt kan worden tussen degene die zich (zonder BSN) heeft ingeschreven en degene die, typisch jaren later, zijn inkomen aanlevert. De woningzoekende wordt de dupe, want daardoor kan de woning niet aan hem worden verhuurd. Om dit op te lossen is het nodig dat ook bij de papieren route al bij inschrijving BSN (gecodeerd) wordt vastgelegd. (Artikel 2.4.a MvT, Art 2.6.1 MvT, 2.6.2 MvT. 3.1 MvT. II onderdeel B MvT. Art 2.6.2 MvT is verwarrend: Welke grondslag is het nou?)
11. (*Eenmalige aanlevering, meervoudig gebruik.*) Corporaties hebben persoonsgegevens vaak nodig voor meerdere doelen en zijn verplicht om eenmaal aangeleverde gegevens voor die meerdere doelen te hergebruiken.⁶ Zo zijn gevalideerde persoonsgegevens ook nodig voor lokale toetsen die volgen uit de huisvestingsverordening en bestaat er een wettelijke mogelijkheid om BSN te gebruiken voor het aanvragen van huurtoeslag⁷. Het wetsvoorstel mag meervoudig gebruik niet hinderen.

⁶ Zie <https://www.digitaleoverheid.nl/overzicht-van-alle-onderwerpen/stelsel-van-basisregistraties/eenmalig-uitvragen-verplicht-gebruiken/>

⁷ <https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/identificatie/burgerservicenummer-bsn#moet-ik-mijn-bsn-aan-mijn-woningverhuurder-doorgeven-1901>. In de praktijk vraagt de huurder zelf huurtoeslag aan.



12. *(Ondubbelzinnig formuleren inschrijving.)* Art 5. Van het wetsvoorstel spreekt van “ten behoeve van de registratie van de inschrijving van die woningzoekende om in aanmerking te komen voor een woning”. Dit is voor tweërlei interpretatie vatbaar: Inschrijving als woningzoekende, of het registreren van de belangstelling voor een specifieke aangeboden woning. Graag dubbelzinnigheid weghalen. Onze interpretatie is inschrijving als woningzoekende.

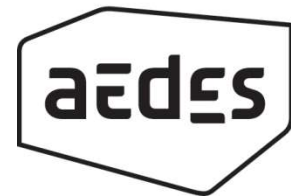
Samenvatting en conclusie

Betrokken woningcorporaties hebben veel tijd en geld geïnvesteerd in de nieuwe digitale werkwijze omdat zij daarin geloven. Het is daarom des te belangrijker dat dit wetsvoorstel aansluit bij de praktijk van corporaties en leidt tot een eenvoudig en prettig klantproces. Samenvattend verzoekt Aedes daarom om de volgende aanpassingen:

- a) Borg dat corporaties op het moment van afsluiten van het huurcontract beschikking hebben over digitaal verstrekte, correcte en actuele identificerende persoonsgegevens {naam, geboortedatum} die bij het BSN horen, ten behoeve van de naamvermelding op de huurovereenkomst en de accountantscontrole van de inkomstenstoets. (Volgt uit punt 1,2,6,7.)
- b) Maak gebruik van zoekpad 1 bij verificatievraag 5 van BVBSN mogelijk, noem dit expliciet naast het gebruik van zoekpad 2. Geef corporaties de keuze. Zorg dat corporaties het antwoord van verificatievraag 5 kunnen gebruiken bij de naamvermelding op de huurovereenkomst en de accountantscontrole van de inkomstenstoets. (Punt a.) Maak het mogelijk om verificatievraag 5 ook te stellen als een woningzoekende zijn gegevens wil updaten. (Volgt uit punt 6,7.)
- c) Bak de definitie van woonruimteverdelers duidelijk af en verduidelijk de AVG-rollen van de betrokken actoren. (Volgt uit punt 3.)
- d) Verwijder artikel 1.7 uit het wetsvoorstel. (Volgt uit punt 4.)
- e) Maak verwerking van BSN mogelijk als een woningzoekende voor de papieren route kiest. (Volgt uit punt 10.)
- f) Toets dat het wetsvoorstel hergebruik van gegevens niet verhindert. (Volgt uit punt 11.)
- g) Formuleer ‘Inschrijving’ in art. 5 van het wetsvoorstel ondubbelzinnig. (Volgt uit punt 12.)

De ambities van corporaties gaan nadrukkelijk verder dan het goed laten werken van de werkwijze met BVBSN die nu in het wetsvoorstel en MvT zijn toegelicht. Met het oog op de toekomst verzoeken we daarom:

- h) Indien noodzakelijk, creëer in dit wetsvoorstel een grondslag voor het verstrekken van de overige gegevens die voor de inkomstenstoets nodig zijn. (Volgt uit punt 9.)
- i) Pas het wetsvoorstel aan zodat verstrekking van persoonsgegevens door de woningzoekende aan de corporatie via MijnOverheid mogelijk wordt als manier om a) in te vullen. Zet ontwikkeling van verstrekking via MijnOverheid in gang. NB: Pas als deze oplossing bruikbaar is vervalt de noodzaak voor gebruik BVBSN. (Volgt uit punt 8.)



j) Zet in op gebruik van pseudonimisering aan overheidszijde. (Volgt uit punt 5.)

Deze laatste punten mogen echter niet tot vertraging leiden.

Tot slot verzoekt Aedes om vooraf eventuele aanpassingen in het wetsvoorstel/MvT op gevolgen voor praktische uitvoerbaarheid te toetsen bij corporaties.

Voor vragen kunt u terecht bij :

Michiel van Wezel

Adviseur Digitalisering en Informatiemanagement

Aedes, Afdeling Sectorontwikkeling & Professionalisering

M +31 6 35 11 16 32

M m.vanwezel@aedes.nl